

FRIKIRKENS SKRIFTSYNERKLÆRING

Innledning

Vi gleder oss over at Bibelen leses, forkynnes og brukes i våre kirker hver eneste dag. Særlig gleder vi oss over bibelbegeistring og tilgjengeliggjøring av Bibelen etter årtusenskiftet, med digitale virkemidler og tilgangen på mange flere redskaper til hjelp i bibelbruk. I sin fineste forstand anser vi dette som en fortsettelse av reformasjonen, ved å gjøre Bibelen tilgjengelig på nye måter, sjargonger, formater og språk. Dette medfører samtidig en utfordring ettersom ingen bibelbruk foregår i et vakuum. All lære om Bibelen er ikke nødvendigvis sunn, og vi vil med dette forankre vår lesning av Bibelen i et helhetlig skriftsyn.

1 Vi er et bibellesende folk

Vi er en del av et bibellesende og bibeltolkende folk til alle tider. Det er ikke nødvendigvis slik at vi ser klarere og blir klokere ettersom tiden går. Samtidig har den økumeniske bevegelsen de siste tiårene lært oss å lese Bibelen sammen med den verdensvide kirken, også utenfor lutherske og evangelikale sammenhenger. Dette gleder vi oss over, for vi tror de ulike kirketradisjonene ved sine ulike betoningene i lesning av Bibelen, kan berike hverandre.

I Frikirken identifiserer vi oss med et syn på Bibelen slik det er formulert i Lausannebevegelsens Cape Town-erklæring:

Vi mottar og bruker hele Bibelen som Guds ord, inspirert av Guds Ånd, talt og skrevet ned av menneskelige forfattere. Vi bøyer oss for den som høyeste og eneste autoritet, som styrer vår tro og vår handling. Vi vitner om Guds ords kraft til å fullføre hans frelsesplan. Vi slår fast at Bibelen er Guds endegyldige skrevne ord, som ikke blir overgått av noen annen senere åpenbaring, men vi gleder oss også over at Den hellige ånd opplyser Guds folks tanker slik at Bibelen fortsetter å tale Guds sannhet på nye måter til mennesker i alle kulturer.¹

Samtidig er det viktig at vi som en evangelisk-luthersk kirke verdsetter røttene våre. Den lutherske tradisjonen har bibelkjerlighet, formulert gjennom devisen *Skriften alene*, som ett av sine grunnelementer. Frikirkens skriftsyn er i tråd med denne arven. Samtidig er vi avhengige av de røttene som strekker seg enda lenger tilbake, til den udelte kirken,² og mot de første vitnene som skrev ned det som vi i dag kaller *Bibelen*.

2 Guds ord

Guds ord mer enn informasjon om Gud og om hva som er sant og godt. Det har en skapende og handlende dimensjon gjennom å utøve Guds autoritet. Innad i Bibelen tar gudsordet ulike former. La oss nevne noen: Vi møter det preeksistente Guds ord, som var der fra før verden ble til.³ Vi møter det skapende gudsordet.⁴ Vi møter gudsordet som dømmer og holder fram en standard.⁵ Vi møter det handlende gudsordet i profetenes "Gud sa" eller "Herrens ord kom til NN". Men til syvende og sist møter vi det inkarnerte gudsordet gjennom Jesus Kristus.⁶ Gudsordet er også etter luthersk lære et nådemiddel som kan "gi visdom til frelse".⁷ Jesus Kristus bekrefter dessuten at de gammeltestamentlige skriftene er Guds ord.⁸

¹ Cape Town-erklæringen I.6 (2010)

² Et begrep som oftest brukes grovt om kirkehistorien før år 1054, da Vestkirken og Østkirken formelt skilte lag.

³ Ordspråkene 8

⁴ 1. Mosebok 1,3

⁵ 2. Mosebok, for eksempel i 20,1ff

⁶ Johannes 1,14

⁷ 2. Timoteus 3,15

⁸ F eks Markus 7,13

Bibelen må altså forstås som en videreføring av Guds skapende, dømmende og frelsende handlinger i verden. Det er både lov og evangelium, og det ene utelukker ikke det andre. Bibelen er en helhetlig fortelling som leder til Jesus, han som kalles Ordet og sammenfatter alt i himmel og på jord.⁹ De bibelske bøkene viser vei til et liv i etterfølgelse og kjennskap til Gud. Bibelen skal leses, studeres og forkynnes, slik at mennesker hører og kommer til en kristen tro,¹⁰ og forvandles ved ordet til mer og mer å ligne Guds bilde i oss.

Bibelens ulike sjangre kommuniserer ved menneskelige forfattere inn i menneskelige forhold. I Bibelen finner vi fortellende historie, slektstavler, poesi, gåter, apokalypter, brev, lovstoff, biografier etc. Med en slik bredde av sjangre er det nødvendig å merke seg foranledningen til, og hensikten med, hver enkelt bok. Om man eksempelvis setter ordene "Gud sa" foran et hvilket som helst bibelvers, kan det fort lede galt av sted. Bibelen må altså leses i lys av sin litterære og historiske sammenheng.

3 Hvordan vi leser

"Forstår du det du leser?" ble det sagt i en av de eldste samtaler om bibellesning som vi kjenner.¹¹ Alle trenger veiledning, rammer og briller for å lese Bibelen. Samtidig kan Bibelens ord også virke utenfor vårt intellekt, uavhengig av vår forstand og kognitive kapasitet og større eller mindre grad av visdom.

Vi erkjenner at også vi legger våre egne ideologier inn i vår for-forståelse av Bibelen, oftest uten at vi er klar over det selv. Også vår lesning og fortolkning av Bibelen er preget av vår kontekst og forutantakelser, vår livssituasjon, politiske meninger og så videre. Selv om det ikke fullt ut er mulig, vil vi tilstrebe en lesning av Bibelen i lys av Bibelens egen virkelighetsforståelse.

I tillit til våre evangelisk-lutherske røtter, er det derfor viktig for Frikirken å holde fast på noen nøkler til bibellesning og forståelse:

A. Guddommelig og menneskelig

Helt fra kirkens tidlige historie har man forstått at på samme måte som Jesus er sann Gud og sant menneske, er Skriften både guddommelig og menneskelig. Bibelens to naturer er det som gjør tolkning nødvendig. Vi tror at den bibelske fortellingen er kraftfull nettopp fordi den utspiller seg i tid og rom, i menneskelige kår. Spenningen mellom dens evige gyldighet og dens binding til historiske mennesker og hendelser krever at vi gjør en jobb med fortolkning.

Bibelen gir oss en virkelighetsforståelse som vi inviteres til å bli en del av. Derfor kan vi si, som Luther, at Skriften er sin egen fortolker. Det er innenfor Bibelens egen fortelling at skriftordene finner sin sanne fortolkning og kraft.

B) Øverste norm

Vi holder fast ved luthersk lære, slik det er formulert i Konkordieformelen:

*Vi tror, lærer og bekjenner at den eneste regel og rettesnor som all lære og alle lærere skal prøves og dømmes etter, er de profetiske og apostoliske skrifter i Det gamle og Det nye testament.*¹²

Med dette menes at verken kirkens tradisjon, menneskers erfaringer, vår fornuft eller profetiske åpenbaringer står over Guds ord. Bibelen, slik den er gitt oss, er den endelige åpenbaring og øverste norm for vår kirkes lære og den troendes liv.

Reformatorenes formål var neppe å ugyldiggjøre den kirkelige tradisjonen som

⁹ Johannes 1,1 og Efeserbrevet 1,10

¹⁰ Romerne 10,14-17

¹¹ Apostelgjerningene 8,30

¹² Konkordieformelen, Epitome 1

fortolkningsnøkkel av Guds åpenbaring, men å ordne et åpenbaringshierarki. Dette hierarkiet setter Bibelens ord klart øverst. I tråd med Lausannepakten og Cape Town-erklæringen, vil vi fremdeles holde frem at Det gamle og Det nye testamentet er gjennomvevet av guddommelig inspirasjon, sannhet og autoritet. Vi fastholder at Guds ord er "uten feil i alt det slår fast og den eneste ufeilbarlige norm for lære og liv".¹³ Bibelen er autoritativ og normerende for vår erkjennelse av forholdet mellom Gud og mennesker. Ettersom Gud valgte å tale inn i helt konkrete historiske situasjoner til mennesker, kan de samme ordene også tale inn i vår virkelighet, slik de også har talt igjen og igjen i kirkens historie.

C) Allmenn og spesiell åpenbaring

Vi anerkjenner at den verden vi lever i er en kilde til forkynnelse og åpenbaring. Gud så på det han hadde skapt, og så at det var svært godt.¹⁴ Gjennom skaperverket, kulturen og kunsten, gjennom menneskets lidenskaper og felles smerte, kan forkynnelse og bibellesning finne en klangbunn til enhver tid. Det er dette vi kaller *den allmenne åpenbaring*, og Gud kan gi seg til kjenne på uendelig mange måter. Den spesielle åpenbaring fant på forberedende måte sted i den gamle pakts historie, og på avsluttende og endegyldig måte i og med Jesus Kristus. Jesus Kristus er prismet alt lys brytes gjennom, kjernen som alle Bibelens bøker og ord kretser omkring og dypest sett peker mot.

D) Trinitarisk lesing

En lesning av Bibelen bør ha med alle troens tre artikler. At skaperverket er Guds, og at det er godt, er viktig for en kristen forståelse av vår livssammenheng. Guds vei med menneskene finner sted innenfor det menneskelige og skapte. Den allmektige, skapende Gud Far er til stede og handlende gjennom hele Bibelen. Skriften viser i sin helhet til Jesus Kristus og Guds frelsesplan gjennom historien. Jesus, ved hans død og oppstandelse, er skriftens sentrum og fortolker. Den hellige ånd åpenbarer Ordet for oss og gir nytt liv, som en konstant strøm av liv i skaperverket og i Bibelens bøker. Ånden peker også ut av Bibelens sider. Den hellige ånd ledet Skriftens forfattere og gjør Ordet levende for oss som kirke og bibellesere i dag.

E) Den store fortellingen

Skriftordene finner sin rette fortolkning når det settes inn i den store fortellingen om skapelse, fall, frelse og fullendelse. Hele den bibelske fortellingen driver oss til Jesus Kristus og det nye livet i Guds rike.

Det er den samme Gud vi finner både i Det nye og i Det gamle testamente. Det gamle testamente lar oss forstå sider ved Gud som Det nye testamente ikke gir oss hele bildet av, og motsatt. De to står ikke mot hverandre, men er gjensidig avhengig av og utfyller hverandre.

Sluttord

Det er først når vår bibellesning skjer i bønn, ved Den hellige ånds ledelse og i sammenheng med kirkens liv i verden i dag og til alle tider, at Jesus Kristus fullt ut kan tre fram gjennom Bibelens ord. «Må dere sammen med alle de hellige bli i stand til å fatte bredden og lengden, høyden og dybden, ja, kjenne Kristi kjærlighet, som overgår all kunnskap»¹⁵

¹³ Lausannepakten, 2 (1974)

¹⁴ 1. Mosebok 1,31

¹⁵ Efeserbrevet 3,18-19